

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletamo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi Integral Green Slovenia (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

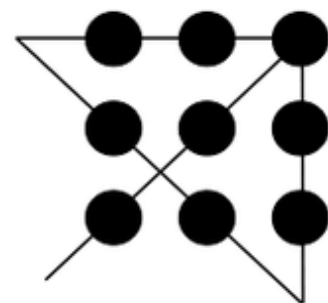
Dr. Darja Piciga

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 2. nadaljevanje

23. 1. 2018

2. Gordijski vozli našega časa: z mečem ali razumom?

V 1. prispevku *Integralno zgodbo začinjamo z globalnimi izzivi in trenjem miselnih orehov*, uvodu k seriji *S pametno integracijo do trajnostnega razvoja*, smo nakazali zapletenost in obsežnost globalnih izzivov, se katerimi se kot del človeštva soočamo tudi v Sloveniji, in zahtevajo korenite spremembe v našem mišljenju in ravnanju. K iskanju rešitev prispevajo tudi spretnosti reševanja problemov: problem 9 pik (rešitev na sliki desno) ozavešča, kako pomembno je stopiti iz obstoječega polja, kalupov, ustaljenih okvirov: »out-of-the-box«. Vendar bo za množico medsebojno prepletenih izzivov potrebno še kaj več.

Ali nam literatura o reševanju problemov lahko še kaj pomaga pri nadaljnjih razmislekih? Poglejmo v zgodovino.

Medsebojna prepletenost mnogoterih izzivov, s katerimi se danes srečuje človeštvo, bolj kot na problem 9 pik spominja na gordijski vozle (pravzaprav na gordijske vozle). Osvežimo spomin:

Gordijski vozle je po starogrški pripovedki vozle, ki ga je na vozu, nekdanj v lasti kralja Midasa, zavozljal frigijski¹ kralj Gordios. Prerokovano je bilo, da bo zavladal Aziji, kdor bo vozle razvozlal. Aleksander Veliki je leta 334/333 pr. n. št. problem rešil tako, da je vozle v mestu Gordiju kratkomalo presekal z mečem. Nato je zavladal Aziji.

Danes *gordijski vozle* uporabljamo kot prispodobo za zapleteno, težko rešljivo zadevo ali vprašanje. *Presekati gordijski vozle* pa lahko pomeni z odločnim, drznim posegom rešiti težko zadevo ali vprašanje, najti rešitev iz navidezno brezizhodnega položaja.

Vendar pa najdemo tudi bolj neposredno zgledovanje po Aleksandru Velikem, tako v zgodovini kot med sodobniki, na primer voditelji držav: kar z mečem (ali bolje rečeno: z ognjem in mečem) »sekajo« po perečih težavah in konfliktih.

Na tej točki se lahko vprašamo, ali človeški um res ni zmožen višje stopnje konceptualizacije, še zlasti v obdobju družbe znanja, tako da bi vodila do odločnega ukrepanja za razreševanje globalnih izzivov z razumom (in ne »z mečem«)? Kako je možno preseči obstoječa polja, kalupe, ustaljene okvire in vzorce, dane sisteme, da bi lahko razmotili pereče gordijske vozle našega časa?

Ko iščemo, kaj bi pri razreševanju globalnih izzivov lahko pomenilo »razmišljati izven polja« (»out-of-the-box-thinking«), si pomagajmo z dopolnjeno sliko teh izzivov – na levi strani je dodano opozorilo, da naučeni shematični modeli znanja in načini razmišljanja danes ne zadoščajo več²:

¹ Frigija je bila starodavno kraljestvo v zahodnem delu osrednjega anatolskega višavja v današnji Turčiji.

² Vir slike: Hämäläinen, 2011; O'Hara, 2008.

Popolnoma razumljivo je, da si z znanjem, ki je ločeno po posameznih disciplinah in sektorjih, ne moremo kaj dosti pomagati, ko se srečujemo s perečimi izzivi, to je z množico med seboj prepletenih problemov sodobnega sveta in še slabšimi obeti za prihodnost – od podnebnih sprememb do vojn. Ta kognitivna shema torej ne deluje. Nujno je preseči obstoječe kalupe, meje med disciplinami, strokami, sektorji ... Smiselno je, da uporabimo tak konceptualni okvir, ki sintetizira znanje družboslovnih in humanističnih ved – torej transdisciplinarnost, saj moramo izhajati iz problemov, ki jih rešujemo. Hkrati z uporabo znanja za spreminjanje družbe sta nujna tudi nadaljnji razvoj in sinteza teh spoznanj nujna je višja stopnja integracije veljavnih teorij o socialnih pojavih v humanistiki in družboslovju³.

Za nadaljnje korake pri »trenju trdih orehov našega časa« pokukajmo spet v literaturo o reševanju problemov.

Problem devetih pik sodi med dobro opredeljene (strukturirane) probleme ali zaprte probleme: začetno, končno stanje je znano, prav tako ovire. Ima jasno določen cilj in vsebuje vse informacije, potrebne za rešitev (to je »poveži vse pike s štirimi ravnimi črtami«). Nadalje imajo dobro opredeljeni problemi jasen zaključek: vemo, kdaj smo prišli do rešitve. Čeprav je rešitev »izven polja« in je najprej ni lahko uvideti, pa se po tem, ko smo jo našli, zdi očitna. Še dva primera dobro opredeljenih problemov: Hanojski stolp in Rubikova kocka.

Izzivi, kot smo jih v 1. nadaljevanju ponazorili s sliko , pa sodijo med odprte probleme, s katerimi se pogosto srečujemo v realnem življenju. Značilnosti odprtih ali slabo opredeljenih (slabo strukturiranih) problemov:

- ni jasno, kaj je v resnici problem (vprašanje);
- ni jasno, kdaj smo prišli do rešitve;
- ni ideje, kako bi rešitev izgledala.

Primer slabo opredeljenega problema: »Kaj je bistvo sreče?«

Torej je pomembno, da globalne izzive bolje opredelimo, skušamo ugotoviti, kaj je njihovo bistvo. Marsikdo (od priznanih ekonomistov, drugih mislecev in kritičnih umov, okoljevarstvenikov ... do papeža Frančiška) kaže na problematičnost prevladujočega (mainstream) ekonomskega modela, ki s postavljanjem dobička in nenehne gospodarske rasti na prvo mesto instrumentalizira človeka in naravo. Neoliberalni ekonomski model z deregulacijo in liberalizacijo, kar je odprlo pot nekdanjim nepredstavljamim finančnim špekulacijam, naj bi bil tudi v jedru enega največjih globalnih izzivov nedavne preteklosti – ekonomsko-finančne krize v letih 2008-2009.

Zato si bomo prihodnjič pogledali, kakšno vprašanje je v zvezi s to krizo ekonomski stroki zastavila angleška kraljica – in kakšen odgovor je prejela od skupine uglednih ekonomistov.

Dr. Darja Piciga

³ Tudi o tem imperativu je nekaj napisano v članku *Premišljeno prenavljanje za družbo znanja in svetovne izzive* (Piciga D., Delo, 3.10.2007)